

Мельник Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ВИБРАНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ТА ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА З МЕТОДИКОЮ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ»

Сьогодні державі вкрай потрібні фахівці, здатні до творчої діяльності в розв'язанні освітянських проблем. Відтак стратегічним напрямом діяльності педагогічного ЗВО є формування й розвиток ерудованої, креативної та творчої особистості працівника дошкільної освіти.

Підготовка магістра дошкільної освіти забезпечується циклом психолого-педагогічних дисциплін, серед яких важливе місце займає вищезазначений навчальний курс як нормативний.

Питанням професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері дошкілля займалися М.Богущ, З.Борисова, І.Дичківська, Т.Поніманська, Н.Лисенко, О.Кононенко, Н.Гавриш, Л.Швайка, К.Крутій та ін.

З огляду на багатоаспектний розріз цього контексту питання модернізації вищої школи щодо забезпечення якості професійної підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти на етапі євроінтеграції потребує подальшого наукового пошуку.

Метою нашої публікації є акцентувати увагу на підготовці магістрів до роботи з батьками, формування у них вміння співпрацювати з сім'ями, сприяти виробленню культури батьківства.

У розмаїтті лекцій та практичних занять з курсу «Загальна та дошкільна педагогіка з методикою викладання у ВНЗ» ми виділяємо питання підготовки майбутніх фахівців до роботи з батьками, формування основ співробітництва ЗДО і сім'ї, культури батьківства.

Ми керуємося тим, що вимоги суспільства до рівня виховання і навчання дітей дошкільного віку в сучасних умовах виходять за рамки типових уявлень минулого: розширилися знання щодо їхніх можливостей, ускладнилися завдання розвитку. На ці вимоги зреагували дошкільні заклади. В їх роботі відбулося

зміщення акценту з підготовки дитини до навчання у школі на розвиток особистісних якостей особистості в цілому, що значно вплинуло на зміст і структуру навчально-виховного процесу.

Акцентуємо, що негативні зміни в економічній і соціокультурній ситуації України призвели до того, що збільшилася кількість знедолених дітей. Поширилось соціальне сирітство. Значна кількість дітей при живих батьках не отримує родинного тепла, не відчуває затишку, любові і догляду, змушена голодувати, жебракувати, вести безпритульний спосіб життя. У зв'язку з цим нагальною є проблема профілактики правопорушень і дитячої злочинності з наймолодшого віку, виховання нових поколінь, здатних до самовизначення та самореалізації на основі сформованої соціально-моральної позиції особистості, допомоги сім'ї у реалізації її функцій, насамперед виховної і первинної соціалізації. Адже саме в сім'ї, родині дитина засвоює перші уроки моральності та перший життєвий досвід.

Як свідчать наукові дослідження і практика сімейного виховання помилки у вихованні дітей спричинені незнанням батьками правил виховання. Адже розумне материнство й батьківство - рідкісний дар, часто незалежний від освіти, професії, матеріального благополуччя.

Більшість молодих сімей усвідомлюють, що потребують кваліфікованої і доброзичливої допомоги з боку вихователів. Саме цим пояснюється необхідність педагогічної просвіти батьків щодо сімейного і суспільного дошкільного виховання[1,с.72].

У контексті нашого дослідження слушною є вихідна позиція сучасних теорій формування особистості щодо впливу власного досвіду життєдіяльності і активності свого становлення. Не є винятком у цьому плані особистість студента – майбутнього фахівця дошкільної освіти. З огляду на сказане, змістовою сутністю низки практичних і семінарських занять були імітація діяльності вихователя, завідувача ЗДО, зорієнтована на співпрацю з батьками, родиною.

Ми наголошували студентам, що кожна сім'я є підсистемою суспільства, яка залежить від його цінностей, рівня життя і політики держави стосовно сім'ї та виховання в ній дітей і окремою педагогічною системою, яка ґрунтується на

взаємодії батьків і дітей. Ми скеровували студентів на доцільність проведення спеціальної діагностики, що дає можливість комплексного виявлення проблем. Передусім тому, що спеціальна діагностика проводиться відповідно до моделі соціально-педагогічної компетентності і включає три компоненти: соціальний статус, обов'язки і права, соціально-педагогічні проблеми.

Отримуючи завдання проведення спеціальної діагностики, магістранти заздалегідь знайомилися з інструкціями щодо вивчення матеріального становища сім'ї, соціального статусу, зв'язку з іншими соціальними структурами (школою, ЗДО, позашкільними дитячими організаціями). Таким чином, студенти дізналися, що внаслідок проведення спеціальної діагностики вони мають можливість отримати інформацію про зовнішні чинники впливу на самопочуття сім'ї, визначити тип сім'ї; отримати уявлення про знання і розуміння членами сім'ї суті стосунків у родині та поза нею, про мікроклімат сім'ї, рівень педагогічної культури сім'ї, її проблеми [2, с.350].

Наголошуємо при цьому: вихователі, використовуючи в комплексі різні форми й методи роботи, мають можливість виявити особливості виховання дітей в сім'ї та роботи вихователя з сім'єю.

На практичних заняттях магістри мали можливість продемонструвати свої вміння спілкуватися з батьками, проводити з ними бесіди, анкетування тощо (у ролі батьків були студенти). При цьому ми наголошували, що педагогам дошкільних навчальних закладів доречно мати банк даних про сім'ї вихованців, про рівень культури батьківства молодих сімей, про рівень батьківських вимог до дошкільної освіти дітей тощо.

Студенти ознайомилися з моделлю взаємодії педагогів та батьків, що передбачає – три етапи педагогічної освіти молодих сімей: теоретичний (оволодіння теоретичними знаннями); практичний (формування педагогічних умінь та навичок у батьків); підсумковий (аналіз запропонованих дій в роботі ЗДО та сім'ї).

Ми акцентували, що в роботі з батьками варто враховувати їх різний рівень розвитку, досвіду, освіти, педагогічної підготовки, а тому доречними будуть індивідуально-особистісний та диференційований підхід вихователів до батьків.

Саме ці умови науковці А.Гонєєв, А.Московкіна, Е. Стреблова, К.Крутий, О.Кононко називають найважливішими в успішному залученні батьків до взаємодії із дошкільним закладом.

Зазначимо, суттєвим позитивом в активізації є проектні технології, які дозволяють глибше побачити проблему, осмислити, проаналізувати. Наприклад: студенти готували такі проекти: «Поділись теплом душі», «Активний відпочинок», «Чотири погляди», «Обдарованість» та ін.

Успішними у реалізації взаємодії були різні форми та методи: консультації, теоретичні семінари, тренінги, засідання «круглого столу», «телефон довіри», аукціон ідей сімейного виховання, інтерактивні вправи «Дерево проблем», «Мозковий штурм», «Валіза сподівань», «Карусель», «Коло ідей» тощо.

Матеріали до занять підбирали й готували студенти. При проведенні проектних технологій, тренінгів обиралися творчі групи, лідери, розподілялися ролі.

У ході занять магістри здобували досвід спілкування, виконання різних соціальних ролей, набували навичок ефективної взаємодії з іншими людьми. А головне, студенти переконувалися в необхідності залучення батьків до взаємодії, підвищення рівня їх педагогічної освіти та культури, вчилися реалізовувати освітні проекти в умовах дошкільного закладу, моделювати шляхи їх реалізації. Відтак в цілому підвищувався рівень їх творчої ініціативи, активності, мобільності, професійної майстерності.

У ході занять ми постійно прагнули підвести студентів до усвідомлення головного: сім'я і дошкільний навчальний заклад – два важливі інститути соціалізації дитини. Ефективність соціально-особистісного розвитку дошкільника передусім залежить від їх належної й активної взаємодії. Важливо, щоб кожен вихователь сприймав сім'ю своїх вихованців не залежним, слухняним партнером, а ініціативним, активним, зацікавленим співтворцем особистості..

Навчальна дисципліна «Загальна та дошкільна педагогіка з методикою викладання у ВНЗ» за змістом і сутністю багатоаспектна, інтегрована й невичерпна у своїх можливостях та педагогічному потенціалі.

Ми розглянула лише окремі аспекти її викладання. Перспективи подальших наукових пошуків можуть бути питання узагальнення досвіду впровадження інформаційних, новітніх технологій у викладанні означеної навчальної дисципліни, ролі викладача ЗВО і його професіоналізму у підвищенні якості викладання, особливості індивідуального.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Братусь І. Соціально-педагогічна робота з юними матерями в громаді/ І.Братусь //Проблеми педагогічних технологій. – Вип.3-4(28-29). – Луцьк, 2004. – С.72-77.
2. Григор'єв А.Й., Завіна В.І. Психолого-педагогічна діагностика/ Григор'єв А.Й., Завіна В.І. – К.: Преса країни, 2005. – 448с.